

**REGIONALNA DYREKCJA OCHRONY
ŚRODOWISKA
w BIAŁYMSTOKU
15-554 Białystok, ul. Dojlidy Fabryczne 23**

WPN.611.1.2.2023.MW

Białystok, dnia 31 października 2023 r.

**Regionalna Dyrekcja
Lasów Państwowych
w Białymstoku**

W odpowiedzi na wniosek znak ZS.6004.3.2021 z dnia 3 stycznia 2023 r. (data wpływu 4 stycznia 2023 r.), uzupełniony w dniu 7 lutego 2023 r., oraz konsultowany z przedstawicielami Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku, dotyczący zaopiniowania projektu planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Pomorze na lata 2023 - 2032 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko i obszary Natura 2000, zgodnie z art. 54 ust. 1, art. 46 ust. 1 pkt 3 oraz art. 57 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 ze zm.) **Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Białymstoku przedstawia opinię do przedłożonych dokumentów.**

Głównym celem opracowania projektu planu urządzenia lasu (zwany dalej PUL) jest umożliwienie prowadzenia trwale zrównoważonej gospodarki leśnej przy możliwie jak największym zróżnicowaniu biologicznym oraz zapewnienie równowagi między wszystkimi koniecznymi funkcjami lasu. Realizacja tego celu w specyfice Nadleśnictwa Pomorze będzie polegać m. in. na podnoszeniu odporności drzewostanów na działanie czynników abiotycznych i biotycznych, poprzez stopniową przebudowę litych drzewostanów jednogeneracyjnych, na wielogatunkowe z udziałem drzew liściastych o zróżnicowanej strukturze wiekowej.

Zgodnie z art. 54 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 ze zm.) Regionalny Dyrektor Lasów Państwowych w Białymstoku przedłożył Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Białymstoku do zaopiniowania następujące dokumenty: Prognozę oddziaływania na środowisko projektu Planu Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Pomorze na lata 01.01.2023 - 31.12.2032, Plan Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Pomorze obręb: Czarna Hańcza, Pomorze na okres od 1.01.2023 r do 31.12.2032 r., Program Ochrony Przyrody (POP) Planu Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Pomorze, opisy taksacyjne z określonymi zabiegami, mapy oraz dane przestrzenne.

W związku z art. 53 ustawy OOŚ Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Białymstoku pismem znak: WPN.611.1.2021.MW z dnia 2 lutego 2021 r. określił zakres i stopień szczegółowości wymagany w prognozie do PUL dla Nadleśnictwa Pomorze.

Prognoza przedstawia m. in. oddziaływanie na różnorodność biologiczną na 3 poziomach (populacyjnym, gatunkowym i ekosystemowym), ludzi, rośliny, grzyby i zwierzęta, wodę i powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki i dobra kultury materialnej. Osobnym, szerzej analizowanym i ocenianym zagadnieniem jest wpływ ustaleń planu na gatunki i siedliska przyrodnicze będące przedmiotami ochrony obszarów Natura 2000.

W prognozie analizowano wpływ dokumentacji urządzeniowej lasu na formy ochrony przyrody. Spośród obszarowych form ochrony przyrody w zasięgu terytorialnym nadleśnictwa znajdują się:

- ✓ rezerваты przyrody (Kukle, Łempis, Pomorze, Tobolinka);
- ✓ obszary chronionego krajobrazu (Pojezierze Sejneńskie, Puszcza i Jeziora Augustowskie);
- ✓ pomniki przyrody;
- ✓ strefy ochrony gatunkowej roślin i zwierząt;
- ✓ obszar Natura 2000 Puszcza Augustowska PLB200002 ustanowiony Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. 2011, Nr. 25 poz. 133) dla którego nie ma obowiązującego dokumentu planistycznego;
- ✓ obszar Natura 2000 Ostoja Augustowska PLH200005 zatwierdzony Rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Ostoja Augustowska (Dz.U. 2021 poz. 1397) dla którego został ustanowiony Plan Zadań Ochronnych - *Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 31 grudnia 2013 r. (Dz. U. Woj. Podl., 2014r. poz. 137) zmienione Zarządzeniem z dnia 4 listopada 2020 r. (Dz. U. Woj. Podl., 2020r. poz. 4651)*;
- ✓ obszar Natura 2000 Pojezierze Sejneńskie PLH200007 ustanowiony decyzją Komisji Europejskiej, ustalającą drugi zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny, dla którego został ustanowiony Plan Zadań Ochronnych - *Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 13 maja 2014 r. (Dz. U. Woj. Podl., 2014r. poz. 1947)*;

Według danych będących w posiadaniu RDOŚ w Białymstoku, na gruntach objętych Planem Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Pomorze w ramach obszaru Natura 2000 Puszcza Augustowska stwierdzono szereg stanowisk gatunków ptaków, m.in. jarząbka, lelka, lerkę, siniaka, sóweczki, trzmielojada, włośchatki, zimorodka. Nie stwierdzono znaczącego

oddziaływania zabiegów na liczebność populacji, zasięg i powierzchnię siedlisk przedmiotów ochrony.

Analiza zabiegów zaplanowanych w PUL pod kątem wpływu na gatunki ptaków stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 Puszcza Augustowska nie wykazała negatywnego wpływu projektowanych działań gospodarczych na cele ochrony wspomnianego obszaru Natura 2000.

Według danych będących w posiadaniu RDOŚ w Białymstoku, na gruntach objętych Planem Urządzania Lasu Nadleśnictwa Pomorze w ramach obszaru Natura 2000 Pojezierze Sejneńskie stwierdzono występowanie siedlisk przyrodniczych: 6120 – Ciepłolubne łąki murawy napiaskowe, 7140 – Torfowiska przejściowe i trzęsawiska, 91D0 – Bory i lasy bagienne, 9170 – Grądy subkontynentalne, 91E0 – Łęgi wierzbowe i topolowe, olszowe i jesionowe. Działania zawarte w PUL odnoszą się wyłącznie do powierzchni leśnej w związku z czym nie zaplanowano zabiegów gospodarczych na siedliskach 6120 i 7140.

Na siedliskach 9170, 91E0, 91D0 zaplanowano zabiegi gospodarcze: odnowienia, pielęgnacja drzewostanów, rębnie. Analiza dokumentacji wykazała, że:

- ✓ W przypadku siedliska 9170 działania zaplanowane w PUL mogą przyczynić się do negatywnego, jednak krótkotrwałego oddziaływania na wierzchnie warstwę gleby i runo leśne, jednakże efektem działań w dłuższej perspektywie ma być poprawa parametrów siedliska w tym wskaźnika kardynalnego „charakterystyczna kombinacja florystyczna” (stosowanie odpowiednich składów odnowieniowych, eliminacja gatunków niepożądanych). Kształtowanie struktury drzewostanów w zabiegach pielęgnacyjnych również powinno sprzyjać poprawie typowych gatunków siedliska. Zabiegi rębne (złożone) planuje się wykonać na powierzchni ok. 1,3 ha co stanowi 4,4 % powierzchni siedliska (zgodnie z SDF);
- ✓ W przypadku siedliska 91D0 działania zaplanowane w PUL nie wpłyną na pogorszenie wskaźników kardynalnych tj. „uwodnienie” (nie ingeruje w regulację stosunków wodnych). Na siedlisku nie planuje się zabiegów rębnych;
- ✓ W przypadku siedliska 91E0 działania zawarte w PUL mogą przyczynić się do negatywnego, jednak krótkotrwałego oddziaływania na wierzchnie warstwę gleby i runo leśne, jednakże efektem działań w dłuższej perspektywie ma być poprawa parametrów siedliska w tym wskaźników kardynalnych tj. „gatunki charakterystyczne”, „gatunki dominujące”, „martwe drewno”.

W dokumentacji wykazano także niezgodności zabiegów gospodarczych zapisanych w PUL z zapisami PZO Obszaru Natura 2000 Pojezierze Sejneńskie.

PZO	Pow. PZO (ha)	Siedlisko PZO	Działanie PZO	Wydzielenie PUL	Pow. PUL (ha)	Zabieg w PUL	Pow. niezgodności PUL z PZO (ha)
-----	---------------------	------------------	------------------	--------------------	---------------------	--------------------	--

01-22-2-03-1100-h	1,25	9170	1	01-22-2-03-1100-h	1,25	TP	1,25
01-22-2-03-1100-i	5,46	9170	1	01-22-2-03-1100-i	5,55	TP	5,46
01-22-2-01-1082-j	1,87	91D0	6	01-22-2-01-1082-j	1,86	TW	0,19
01-22-2-01-1083A-g	9,67	91D0	6	01-22-2-01-1083A-o	2,54	TP	0,05
01-22-2-01-1083A-c	3,14	91D0	6	01-22-2-01-1083A-d	0,74	TP	0,02

Jednakże zastrzeżono, że zgodnie z Zarządzeniem nr 40 Dyrektora Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku z dnia 21 października 2020 r. w sprawie procedury obserwacji przyrodniczych oraz analizy wpływu zabiegów gospodarczych na różnorodność biologiczną w lasach, dodatkowo i wprost obliuguje się służby terenowe nadleśnictw ww. RDLP do przestrzegania zapisów PZO, cyt.: „każdy leśniczy otrzymuje wyciąg z PZO w zakresie działań ochronnych zaplanowanych dla poszczególnych przedmiotów ochrony i ich lokalizacji. Są one nadrzędne w stosunku do PUL”. Wspomniany w dokumentacji zapis powinien zabezpieczyć właściwe przestrzeganie obostrzeń wynikających z Planu Zadań Ochronnych Obszaru Natura 2000 Pojezierze Sejneńskie w odniesieniu do siedlisk przyrodniczych.

Jednakże wątpliwe jest wykonywanie zabiegu rębni zupełnej IB na siedlisku 91E0, które znajduje się w wydzielaniu 01-22-2-01-575 -g -00. Wspomniany zabieg gospodarczy planowany jest na powierzchni ok. 0,2 ha co stanowi ok 0,2 % siedliska (według SDF). Taki zabieg gospodarczy może przyczynić się do zniszczenia siedliska, w związku z czym zaleca się korektę zabiegu gospodarczego projektowanego w Planie Urządzenia Lasu.

W obrębie zaplanowanych działań gospodarczych stwierdzono występowanie gatunków będących przedmiotami ochrony obszaru, tj. sasanka otwarta. Nie stwierdzono znaczącego oddziaływania zabiegów na dany gatunek. Pozostałe przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 Pojezierze Sejneńskie występują poza obszarem zabiegów gospodarczych. Nie stwierdzono znaczącego oddziaływania zabiegów zaplanowanych w PUL na te przedmioty ochrony.

Analiza zabiegów zaplanowanych w PUL pod kątem wpływu na gatunki roślin, zwierząt oraz siedliska przyrodnicze stanowiące przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 Pojezierze Sejneńskie wykazała konieczność wzmożonego przestrzegania obostrzeń wynikających z PZO, poprzez powstrzymanie się od działań gospodarczych w wydzielaniach leśnych wykazanych w dokumentacji oraz niewielkie dostosowanie sposobu prowadzenia gospodarki leśnej do potrzeb ochrony siedlisk będących przedmiotami ochrony danego obszaru Natura 2000.

Według danych będących w posiadaniu RDOŚ w Białymstoku, na gruntach objętych Planem Urządzania Lasu Nadleśnictwa Pomorze w ramach obszaru Natura 2000 Ostoja Augustowska stwierdzono występowanie siedlisk przyrodniczych: 9170 – Grądy

subkontynentalne, 91D0 – Bory i lasy bagienne, 91E0 – Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe.

Na siedliskach 9170, 91D0, 91E0 zaplanowano zabiegi gospodarcze: odnowienia, pielęgnacja drzewostanów, rębnie. Analiza dokumentacji wykazała, że:

- ✓ W przypadku siedliska 9170 działania zaplanowane w PUL mogą przyczynić się do negatywnego, jednak krótkotrwałego oddziaływania na wierzchnie warstwy gleby i runo leśne, jednakże efektem działań w dłuższej perspektywie ma być poprawa parametrów siedliska w tym wskaźnika kardynalnego „charakterystyczna kombinacja florystyczna” (stosowanie odpowiednich składów odnowieniowych, eliminacja gatunków niepożądanych). Kształtowanie struktury drzewostanów w zabiegach pielęgnacyjnych również powinno sprzyjać poprawie typowych gatunków siedliska. Zabiegi rębne (złożone) planuje się wykonać na powierzchni ok. 11,9 ha co stanowi 0,6 % powierzchni siedliska (zgodnie z SDF);
- ✓ W przypadku siedliska 91D0 działania zaplanowane w PUL nie wpłyną na pogorszenie wskaźników kardynalnych tj. „uwodnienie” (nie ingeruje w regulację stosunków wodnych);
- ✓ W przypadku siedliska 91E0 działania zawarte w PUL mogą przyczynić się do negatywnego, jednak krótkotrwałego oddziaływania na wierzchnie warstwy gleby i runo leśne, jednakże efektem działań w dłuższej perspektywie ma być poprawa parametrów siedliska w tym wskaźników kardynalnych, tj. „gatunki charakterystyczne”, „gatunki dominujące”, „martwe drewno”. Na siedlisku nie planuje się zabiegów rębnych.

W dokumentacji wykazano także niezgodności zabiegów gospodarczych zapisanych w PUL z zapisami PZO Obszaru Natura 2000 Ostoja Augustowska.

PZO	Pow. PZO (ha)	Siedlisko PZO	Działanie PZO	Wydzielenie PUL	Pow. PUL (ha)	Zabieg w PUL	Pow. niezgodności PUL z PZO (ha)
01-22-1-10-1065-b	7,91	91D0	39	01-22-1-10-1065-a	1,75	IIIAU	0,27
01-22-1-07-627-a	8,39	91D0	39	01-22-1-07-627-j	0,59	IIIA	0,01
01-22-1-07-628-j	1,85	91D0	39	01-22-1-07-628-l	0,74	IIIA	0,09
01-22-1-08-873-c	5,04	91D0	39	01-22-1-08-873-h	2,86	IIIA	0,07
01-22-1-08-881-f	6,76	91D0	39	01-22-1-08-881-d	1,65	IB	0,16
01-22-1-08-912-j	4,70	91D0	39	01-22-1-08-912-j	1,02	IIIA	0,07
01-22-1-09-	2,25	91D0	39	01-22-1-09-	9,56	IVD	0,32

964-c				964-b			
01-22-2-03-438-h	2,03	91D0	39	01-22-2-03-438-g	2,12	IIIBU	0,12

Jednakże zastrzeżono, że zgodnie z Zarządzeniem nr 40 Dyrektora Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku z dnia 21 października 2020 r. w sprawie procedury obserwacji przyrodniczych oraz analizy wpływu zabiegów gospodarczych na różnorodność biologiczną w lasach, dodatkowo i wprost obliuguje się służby terenowe nadleśnictw ww. RDLP do przestrzegania zapisów PZO, cyt.: „każdy leśniczy otrzymuje wyciąg z PZO w zakresie działań ochronnych zaplanowanych dla poszczególnych przedmiotów ochrony i ich lokalizacji. Są one nadrzędne w stosunku do PUL”. Wspomniany w dokumentacji zapis powinien zabezpieczyć właściwe przestrzeganie obostrzeń wynikających z Planu Zadań Ochronnych Obszaru Natura 2000 Ostoja Augustowska w odniesieniu do siedlisk przyrodniczych.

Wątpliwe i sporne jest prowadzenie gospodarki leśnej, a w szczególności zabiegów rębnych na siedliskach stanowiących przedmioty ochrony wskazanego obszaru Natura 2000. Przykładowo w wydzieleniu 01-22-2-04-637 -g -00 zaplanowano rębnię zupełną, a według posiadanych danych znajduje się tam siedlisko 9170. Wspomniany zabieg gospodarczy planowany jest na powierzchni 0,15 ha. Podobna sytuacja zachodzi w wydzieleniu 01-22-2-02-811 -a -00, gdzie zaplanowano rębnię IB, a stwierdzono siedlisko 91D0. Wspomniany zabieg gospodarczy planowany jest na powierzchni 0,4 ha. Takie zabiegi gospodarcze z bardzo dużym prawdopodobieństwem przyczynią się do zniszczenia siedlisk.

Wątpliwe wydaje się również prowadzenie zabiegów gospodarczych na siedliskach przyrodniczych zinwentaryzowanych w ramach najnowszych badań wykonanych zgodnie z metodyką Państwowego Monitoringu Środowiska. Zalecane jest przeanalizowanie planowanych zabiegów pod kątem aktualnych inwentaryzacji przyrodniczych. Przykładowo, w wydzieleniu 01-22-2-05-860 -c -00 zaplanowano rębnię zupełną, a według posiadanych danych znajduje się tam siedlisko 9170. Wspomniany zabieg gospodarczy planowany jest na powierzchni 2,55 ha. Taki zabieg gospodarczy z bardzo dużym prawdopodobieństwem przyczyni się do zniszczenia siedliska. Podobna sytuacja zachodzi w wydzieleniu 01-22-1-10-1074 -c -00, gdzie zaplanowano rębnię IB, a stwierdzono siedlisko 9170 – powierzchnia zabiegu 1,94 ha. Łączna powierzchnia obu przykładowych zabiegów wynosi 4,5 ha, co stanowi 0,2 % siedliska (według SDF).

Dodatkowo, wątpliwe jest prowadzenie zabiegów rębnych w leśnych siedliskach przyrodniczych występujących w wydzieleniach przylegających do płatów siedlisk przyrodniczych wskazanych w Planie Zadań Ochronnych. Przykładowo na fragmencie wydzielienia 01-22-1-07-651 -a 00 zaplanowano rębnię IB. Na tym wydzieleniu w ramach przeprowadzonej inwentaryzacji potwierdzono występowanie siedliska 91D0. Dodatkowo wskazany fragment sąsiaduje z wydzielaniem 01-22-1-07-652 -a -00, które zgodnie z planem zadań ochronnych obszaru Natura 2000 Ostoja Augustowska objęte jest działaniem ochronnym dla siedliska 91D0, tj. „modyfikacja gospodarki leśnej poprzez

wyłączenie z użytkowania rębego z wyłączeniem sytuacji zagrażającej bezpieczeństwu osób i mienia”.

Dyskusyjne jest również zaplanowanie zabiegu rębni gniazdowej częściowej na fragmencie wydzielania 01-22-1-07-654 -b -00, gdzie zgodnie z najnowszymi wynikami inwentaryzacji przyrodniczej potwierdzono występowanie siedliska przyrodniczego 91D0. Dodatkowo, analizowane wydzielanie sąsiaduje z wydzielaniem 01-22-1-07-654 -a -00, które zgodnie z PZO objęte jest działaniem ochronnym dla siedliska 91D0, tj. „modyfikacja gospodarki leśnej poprzez wyłączenie z użytkowania rębego z wyłączeniem sytuacji zagrażającej bezpieczeństwu osób i mienia”.

W obrębie zaplanowanych działań gospodarczych stwierdzono występowanie gatunków będących przedmiotami ochrony obszaru, tj. sasanka otwarta, haczykowiec (sierpowiec) błyszczący. Nie stwierdzono znaczącego oddziaływania zabiegów na potencjalne siedliska przedmiotowych gatunków. Pozostałe przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 Ostoja Augustowska występują poza obszarem zabiegów gospodarczych. Nie stwierdzono znaczącego oddziaływania zabiegów zaplanowanych w PUL na te przedmioty ochrony.

Analiza zabiegów zaplanowanych w PUL pod kątem wpływu na gatunki roślin, zwierząt oraz siedliska przyrodnicze stanowiące przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 Ostoja Augustowska wykazała konieczność wzmożonego przestrzegania obostrzeń wynikających z PZO, poprzez powstrzymanie się od działań gospodarczych w wydzieleniach leśnych wykazanych w dokumentacji oraz dostosowanie sposobu prowadzenia gospodarki leśnej do potrzeb ochrony siedlisk będących przedmiotami ochrony danego obszaru Natura 2000. Pozostawienie zapisów Planu Urządzania Lasu Nadleśnictwa Pomorze w obecnym stanie może nie pozwolić na zachowanie cennych siedlisk przyrodniczych, a przez co wpłynąć na integralność obszaru Natura 2000.

Po przeanalizowaniu Planu Urządzania Lasu Nadleśnictwa Pomorze na lata 2023 - 2032 wraz z prognozą, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Białymstoku zaleca zmodyfikowanie projektu PUL wraz z towarzyszącą mu Prognozą, w celu stosownego odzwierciedlenia zawartych w opinii uwag Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku.

Regionalny Dyrektor
Ochrony Środowiska w Białymstoku

Beata Bezubik
/podpisano elektronicznie/

Otrzymują:

1. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
2. a/a

Do wiadomości:

1. Nadleśnictwo Pomorze